

Over het ontstaan van een lerend netwerk

Leraren leren samen

TEKST: GABY AMMERLAAN
FOTOGRAFIE: BART VAN VLIET

Renald Gunsch
Directeur,
Van Ostadeschool

Christa van de Sande
Leraar groep 6 /
rekenoördinator,
Van Ostadeschool

Matthieu Gelissen
Onderwijsadviseur
HCO

Mick van de Pas
Leraar groep 6,
OBS De Kleine Keizer

Anouk van der Meijden
Leraar groep 3 /
gedrag specialist,
Helen Parkhurst
Dalton basisschool

In een school draait het om het leerproces van leerlingen. Dat vraagt om leraren die zich blijven ontwikkelen in hun vak. In Den Haag sloeg een drietal pionierende schoolteams de handen ineen en vormde samen een lerend netwerk. Een gesprek met een van de directeuren en met leraren van de Helen Parkhurst Dalton basisschool, basisschool De Kleine Keizer en de Van Ostadeschool. We bespreken hoe deze scholen elkaar vonden, wat hun ervaringen zijn en welke tips zij hebben voor collega's.

Renald Gunsch vertelt hoe hij samen met collega directeuren Maarten van Gelderen en Erwin Toet op het idee van deze samenwerking kwam. 'We waren alle drie in onze scholen bezig met de implementatie van de onderwijsvisie van LeerBewust (een werkwijze gebaseerd op formatief evalueren red.). Als directeuren wisselden we hierover uit, maar het leek ons mooi als de leraren dit ook zouden doen. We zochten manieren om de leraren bij elkaar te brengen en in elkaars lessen mee te kijken.'

Mick van de Pas: 'Bij De Kleine Keizer waren we al langer bezig met *lesson study* in ons team. Het leek ons goed om ook eens buiten de eigen school te kijken. Elke school is naast LeerBewust ook bezig met andere onderwijsontwikkelingen. Door samen op te trekken in dit netwerk kunnen de leraren daar ook een voorproefje van meekrijgen.' **Christa van de Sande**: 'De kernfocus in dit netwerk ligt bij een gezamenlijke visie op leren. We hebben dezelfde theoretische basis geleerd en gebruiken dezelfde taal. Los van onze verschillende onderwijssystemen kunnen we daardoor samen lessen voorbereiden of observeren bij elkaar.' Ook **Anouk van der Meijden** is enthousiast over de samenwerking: 'Je krijgt bijvoorbeeld de lesvoorbereiding van een collega te zien en ook diens hulpvraag erbij. Dat zet je aan het denken hoe je het zelf zou aanpakken.'

Gestructureerd leren van en met elkaar
Het lerend netwerk maakt gebruik van een combinatie van studiedagen, *lesson study*, lesobservaties en gesprekken voeren. Elke school gaat één keer per jaar een dag dicht, zodat alle teamleden op bezoek kunnen bij de andere scholen om in de lessen te kijken. Binnen de scholen zijn instructional leaders opgeleid

die het voortouw nemen. **Matthieu Gelissen**, die het netwerk begeleidt, legt uit: 'We gaan de diepte in, daar gebruiken we de 5 strategieën voor instructional leadership voor, die we veel oefenen. We evalueren steeds samen wat goed werkt en wat nog aandacht nodig heeft.' Zo ontdekten de leraren dat gespreksvoering veel oefening vergde. **Mick**: 'Het lijkt op het eerste gezicht gemakkelijk om feedback te geven aan een collega, maar dat is toch best lastig in de praktijk.' **Anouk** vult aan: 'We zijn snel geneigd om iets in te vullen voor een ander of op te lossen.' **Christa**: 'Je wilt echt een laag dieper komen in een gesprek, zodat een collega zelf tot nieuwe inzichten komt. Dat geldt overigens ook voor de gesprekken met leerlingen. Door leerlingen steeds te bevragen zet je ze aan tot zelf nadenken en keuzes maken.'

'Feedback gesprekken met collega's zijn altijd gericht op het leren van de kinderen'

Anouk van der Meijden

‘Het is een lange termijn keuze. We willen kennis en vaardigheden duurzaam verankeren’

Renald Gunsch

Investeren in de lange termijn

De aanpak vraagt veel tijd en aandacht van de betrokken scholen. Met het huidige lerarentekort staan juist die aspecten onder druk. Toch is dit een bewuste keuze legt **Renald** uit: ‘Het is niet vrijblijvend. We hebben samen besloten meerjarig samen te werken. We willen kennis duurzaam verankeren. Je moet hierbij aan de lange termijn denken. Dit werkt alleen als je leraren faciliteert. Je moet ze vrij roosteren om bij elkaar in de les te kijken, samen lessen voor te bereiden en naar congressen of op studiereis te gaan. Vroeger maakten we de klassieke fout om alleen met directeuren dat soort dingen te ondernemen. Nu gaan we juist met leraren. Die houden er dan na afloop een presentatie over in het team.’

Oogsten van succes

De betrokken leraren beamen dat het netwerkleren tijd en aandacht vraagt, maar zien ook het succes terug.

Christa: ‘Je maakt je nieuwe kennis veel meer eigen, wanneer je er met anderen over praat, naar lessen van anderen kijkt en jouw lessen laat bekijken. Vooral als je er vervolgens een feedback gesprek over voert.’

Mick: ‘Je krijgt zoveel meer informatie over je lesgeven. En als je samen lessen voorbereidt voel je je gezamenlijk verantwoordelijk.’

Ook bij de leerlingen is het effect merkbaar. Dat is waar het allemaal om begonnen is. **Matthieu**: ‘Samen puzzelen we op de vraag: hoe kunnen we het leren van de kinderen beter maken? Dat kan door kinderen handvatten te geven autonomer te worden in hun leerproces.’ **Mick** vult aan: ‘De kinderen weten nu beter waarom ze dingen moeten leren en waar ze naartoe op weg zijn.’ **Anouk**: ‘Ik zie mijn leerlingen meer reflecteren op wat ze doen. Dat is ook een belangrijke pijler in ons Daltononderwijs.’

Tot slot

Het lerend netwerk bestaat nu drie jaar en komt in een nieuwe fase. De scholen blijven elkaar opzoeken, maar minder frequent. **Renald**: ‘Het netwerk breidt zich uit. De onderwijsaanpak van formatief evalueren sluit heel goed aan bij de specifieke behoeften van binnenstad-scholen, denk aan *urban education*. Scholen bij ons in de buurt tonen interesse en we werken ook graag met hen samen.’ ○

Tips voor een succesvol lerend netwerk

- Begin met een lerend netwerk in je eigen school, voordat je met andere scholen start.
- Leg de focus op één theoretische basis; daarbij is LeerBewust / formatief evalueren een krachtig onderwijsconcept.
- Heb vooral aandacht voor de processen, en niet alleen voor de inhoud.
- Zorg voor duurzame verankering, bijvoorbeeld door *instructional leaders* op te leiden.
- Faciliteer je team.
- Kom gerust kijken bij een van de betrokken scholen!